

DLOUHODOBÁ ŠKOLNÍ KONCEPCE EVVO ZŠ VRANÉ NAD VLTAVOU pro období 2020 – 2030

Dlouhodobá školní koncepce EVVO pro období let 2020 – 2030 vychází z následujících zdrojů:

- Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016-2025
- Metodika pro autoevaluaci škol v oblasti realizace environmentální výchovy
- SWOT analýza stávajícího stavu EVVO ve škole (dotazníkové šetření, pozorování, diskuze)

A. VIZE DLOUHODOBÉ KONCEPCE

Žáci, kteří

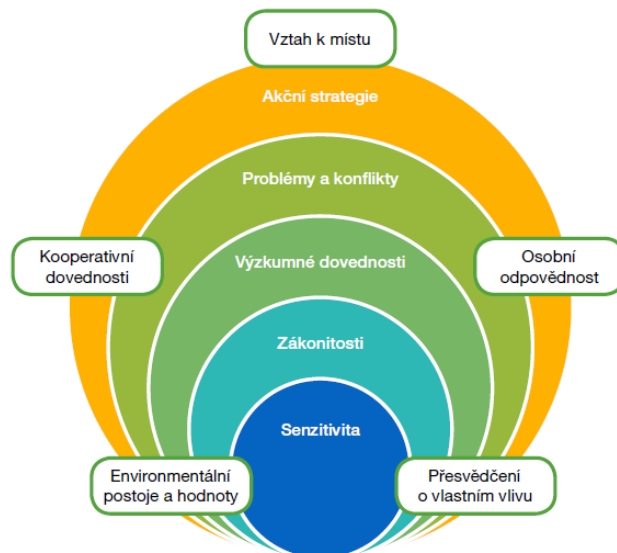
- jsou šetrní a přátelští ke svému životnímu prostředí
- rozvíjejí své znalosti, dovednosti a motivaci aktivně jednat ve prospěch životního prostředí
- jsou schopní a ochotní podílet se na vytváření společnosti směřující k trvale udržitelnému životu

B. OBLASTI KOMPETENCÍ EVVO A RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ CÍLE

OBLAST KOMPETENCÍ	RÁMCOVĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE
Vztah k přírodě	<ul style="list-style-type: none">• potřeba kontaktu s přírodou• schopnost přímého kontaktu s přírodním prostředím• citlivost k přírodě• reflexe různých pohledů na přírodu, postojů k ní a ujasňování si vlastních hodnot a postojů
Vztah k místu	<ul style="list-style-type: none">• znalost místní krajiny, jejích jedinečností a schopnost interpretovat je v souvislostech• vědomí sounáležitosti s místem a regionem a pocit zodpovědnosti za něj
Ekologické děje a zákonitosti	<ul style="list-style-type: none">• zájem a pochopení ekologických dějů a jejich zkoumání• schopnosti a dovednosti pro zkoumání přírody a životního prostředí• porozumění základním ekologickým dějům a zákonitostem• porozumění významu ekologických dějů a zákonitostí pro život člověka• propojování znalostí ekologických dějů a zákonitostí s každodenním životem
Environmentální problémy a konflikty	<ul style="list-style-type: none">• schopnost analýzy environmentálních problémů a konfliktů• schopnost formulovat vlastní názor na problém, posuzovat variantní řešení a navrhnout řešení vlastní• schopnost spolupráce a komunikace při řešení environmentálních konfliktů
Připravenost jednat ve prospěch ŽP	<ul style="list-style-type: none">• znalost základních principů ochrany životního prostředí• znalosti a dovednosti potřebné pro šetrné zacházení s přírodou a přírodními zdroji• znalosti a dovednosti pro spotřebitelské chování• znalosti a dovednosti pro aktivní ovlivňování svého okolí• přesvědčení o vlastním vlivu na předcházení a řešení problémů životního prostředí

C. DOPORUČENÉ OČEKÁVANÉ VÝSTUPY PT EV RVP ZV A JEJICH % STAV NA PODZIM 2019

Hladiny indexů přesahující 70 % můžeme chápat jako ukazatel velmi dobrého zvládnutí dané cílové oblasti, hladiny pod 30 % naopak jako nízké. Nízké bodové hladiny jednotlivých indexů mohou naznačovat, že si žáci neosvojí určité kompetence důležité pro jejich přístup k životnímu prostředí, ale v širším kontextu i k dalším sférám občanského života.

Senzitivita = citlivost, vztah a empatie vůči přírodě a životnímu prostředí, včetně citlivého vztahu ke zvířatům a rostlinám; na 1. stupni – opakovaný, přímý, příjemný, dlouhodobý a pozitivně reflektovaný kontakt s přírodou; na 2. stupni – udržení klesajícího zájmu o přírodu propojováním přírody s výukou
30% – žáci nejsou dostatečně motivováni k zájmu o přírodu a životní prostředí

Ekologické zákonitosti = znalosti základních principů fungování životního prostředí, jak to obvykle chodí v přírodě; přímou zkušeností žáka
53%

Výzkumné dovednosti = schopnost samostatně zkoumat environmentální problémy a konflikty a vyhodnocovat jejich možná řešení; badatelsky orientovaná výuka – aplikace metod vědecké práce od formulací otázek před stanovení hypotéz, plánování jejich ověřování, sběr, analýza a vyhodnocení dat, prezentace zjištění; důležitost přesvědčení o smysluplnosti badatelského úkolu
28% – žáci se nemusí naučit samostatně zkoumat stav životního prostředí. Důsledkem může být mj. malý zájem o pozdější studium přírodních věd. Málo rozvinuté kompetence v této oblasti mohou dále znamenat, že žáci zůstanou odkázáni na zprostředkované informace o environmentálních problémech a nebudou schopni je podrobit kritické analýze. V důsledku tak mohou častěji přijímat různé nevědecké či lživé teorie poskytující jednoduchá vysvětlení událostí a jevů ve světě.

Problémy a konflikty = zaměření na lokální problémy (globální tematika až od 8. ročníku), analyzování a (demokratická podstata) řešení
37% – žáci nemusí být dostatečně vybaveni kompetencemi ke zkoumání a zapojování se do řešení místních i globálních environmentálních konfliktů. To může vést k jejich pasivitě v budoucím občanském životě, absenci kritického myšlení a schopnosti aktivně se rozhodovat a zapojovat do veřejných diskusí.

Akční strategie = znalosti a dovednosti potřebné k tomu, aby žáci mohli přijmout takové jednání, které v dané situaci povede k environmentálně nejpříznivějším důsledkům; potřeba dávat žákům prostor pro samostatné rozhodování a nesnažit se je tlačit do předem připravených činností
14% – žáci si neosvojují kompetence pro odpovědné environmentální chování a mohou pochybovat o jeho smyslu. Měli bychom zvážit, v jaké oblasti a jakým způsobem otevřít žákům příležitosti zapojit se do ekologizace školy a dalších smysluplných aktivit.

Vztah k místu = propojující téma, pro posilování propojení žáků s místem je důležitá dlouhodobá spolupráce, tj. např. komunitní projekty, ve kterých žáci zkoumají situaci a problémy místní komunity, v případě potřeby se zapojují do dobrovolných akcí na její pomoc, propojování zázemí školy s místní komunitou

28% – škola není dostatečně propojena se svojí komunitou a málo propojuje výuku s životem žáků v daném regionu. Důsledkem může být malý zájem žáků o své prostředí, horší pochopení některých částí výuky i odcizování se regionu s pozdějšími negativními následky.

Podpora environmentální výchovy ve škole = zájem o environmentální výchovu a kvalitu jejího organizačního zabezpečení; případné bariéry realizace tohoto průřezového tématu

32% – úsilí jednotlivých učitelů je oslabováno málo podporujícím školním kontextem.

D. SOUČASNÝ STAV REALIZACE EVVO NA ŠKOLE

1. PODMÍNKY

- prostory pro výuku venku
 - škola má školní zahradu, kterou je možné využívat k výuce i k trávení volného času (přestávky, školní družina). V posledních letech je k těmto účelům málo využívána. Chybí na ní některé typy přírodních prvků, ty stávající jsou zanedbané. Žáci o venkovní prostory pečují minimálně, vždy jen podle pokynů vyučujících, čímž se ztrácí motivace k většímu zájmu. Škola přišla v uplynulých letech o titul Živá zahrada
 - venkovní učebnu škola nemá, je na ni zpracována žádost
- kontakt s živými zvířaty – ve škole byl zrušen zookoutek, v současné ve škole nejsou chována živá zvířata a žáci tak nemají příležitost ke kontaktu a k pomoci s péčí o ně.
- možnost trávit přestávky venku – tuto možnost mají žáci velmi omezenou, v současné době pouze 2. stupeň o velké přestávce na školním hřišti
- pomůcky, knihovna, elektronické zdroje informací – školní knihovna není kvalitní literaturou o ekologii příliš vybavená. Na 1. stupni chybí pomůcky pro učení venku, pro badatelskou výuku venku i ve třídách. 2. stupeň je vybaven kvalitněji. K elektronickým zdrojům nemají samostatný přístup
- nákup výrobků a služeb přátelských k životnímu prostředí – škola systematicky neřeší
- šetrné zacházení se zdroji – škola třídí velké množství druhů odpadů, o používání nebo nepoužívání ekologicky šetrných čistících prostředků žáci nevědí, bioodpad není tříděn důsledně, žáci nemají možnost sledovat a měřit spotřebu energie a vody ve škole
- upřednostňování ekologicky šetrných potravin od místních producentů – školní jídelna není součástí školy, vliv na výběr potravin je proto mizivý, v projektu Ovoce do školy a Mléko do škol škola neovlivňuje skladbu dodávaného sortimentu
- podpora EV na škole – škola má zpracovanou dlouhodobou koncepci a koordinátora EVVO, další vzdělávání pedagogických pracovníků není systematické, není tým učitelů, který by spolupracoval při plánování výuky EV
- podpora zájmu žáků – na škole neexistuje nabídka volnočasových aktivit zaměřených na EV, jedinou aktivitou je zapojení do mezinárodního programu Ekoškola, v kterém od poslední obhajoby aktivně nepracuje
- spolupráce s rodiči žáků – škola s rodiči žáků v oblasti EV nespolupracuje
- doporučené očekávané výstupy – do ŠVP jsou zpracované DOVy pouze na úrovni 1. stupně, 2. stupeň s nimi nepracuje, účinnost realizace EV není ve škole vyhodnocována
- spolupráce s dalšími subjekty zabývajícími se EV – v posledních letech se jedná pouze o každoroční akci od Ornitry, spolupráce s místním CEV Zvoneček byla v podstatě ukončena, s dalšími subjekty škola nespolupracuje

2. PRAXE

- výjezdy do přírodního prostředí – většina tříd 1. stupně jezdí pravidelně na týdenní pobyty na školy v přírodě, žáci 2. stupně jezdí v rámci hodin přírodopisu na přírodovědně zajímavá místa blízkého okolí
- pravidelná výuka v terénu nebo na školní zahradě – tuto příležitost učitelé nevyužívají, výuka venku je výjimečná a nárazová
- výuka ekologických zákonitostí – žáci 2. stupně se zaměřují na popisy ekosystémů, souvislostmi se nezabývají. Nejčastěji probíhá ve třídách, ne venku.
- badatelsky orientovaná výuka – ve většině případů v čisté formě neprobíhá, učitelé nejsou proškoleni o principech, výhodách; žáci mají možnost provádět pokusy, často bez zásadních kroků jako je kladení otázek, stanovování hypotéz, plánování pokusu, ...
- spolupráce s vědeckou komunitou – žáci tuto příležitost nemají

- zaměření výuky na místní problémy a konflikty – není ve škole realizováno, žáci nespolutřhodují o volbě zkoumaného konfliktu ani následných krocích vedoucích k řešení
- praktická pomoc prostředí – ve spolupráci s místní komunitou téměř neprobíhá (výjimku tvoří čerstvě započatá spolupráce s pracovní skupinou „dětská hřiště“), úklid okolí školy častěji působí zejména u starších žáků negativně
- výuka globálních environmentálních témat – je realizována formou globální výchovy v 9. ročníku, škola nerealizuje projekty, při kterých mají žáci příležitost samostatně rozhodovat o realizovaném průzkumu globálních problémů (nošení značky oděvů, konzumace oblíbených nápojů, ...)
- spolurozhodování o ekologizaci školy – škola tuto příležitost žákům nabízí pouze formou programu Ekoškola, o jehož aktivitách nejsou učitelé a žáci zatím příliš kvalitně informováni
- regionální zdroje informací – škola má ve svém okolí několik naučných stezek, které může využívat při výuce, ostatní zdroje škola příliš nevyužívá

E. SWOT ANALÝZA STAVU EVVO (vypracovaná na základě dotazníkového šetření a pozorování)

<p style="text-align: center;">SILNÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none">• školní zahrada• možnost výjezdů tříd na výlety a ŠvP• zapojení do programu Ekoškola• dlouhodobá koncepce, koordinátor EVVO, roční plány EVVO• globální výchova v 9. ročníku• PT EV pro 1. st. zpracované podle DOV• třídění odpadu	<p style="text-align: center;">SLABÉ STRÁNKY</p> <ul style="list-style-type: none">• chybějící koncepce péče o zahradu• chybějící zookoutek• chybějící kvalitní vybavení pro výuku venku (badatelství)• neznalost procesu BOV a učení venku• nemožnost sledování spotřeby energie a vody žáky• nerozhodování žáků o ekologizaci provozu školy a okolí• nezapojení rodičů žáků• chybějící spolupracující tým učitelů• chybějící koncepce vzdělávání učitelů v oblasti EVVO• chybějící příležitosti pro samostatné aktivity žáků• chybějící propojení EV témat mezi předměty• PT EV pro 2. st. zpracované pouze tematicky bez očekávaných výstupů, dovedností, kompetencí
<p style="text-align: center;">PŘÍLEŽITOSTI</p> <ul style="list-style-type: none">• rozšíření školní zahrady (spolupráce s obcí)• rozhodování o průzkumu místních EV problémů a zapojení do jejich řešení• praktická pomoc místu (bydliště, škola)	<p style="text-align: center;">HROZBY</p> <ul style="list-style-type: none">• spolupráce s vědeckou komunitou• spolupráce s dalšími subjekty zabývajícími se environmentální výchovou (CEV Zvoneček)• povinné zapojení do projektů Mléko do škol a Ovoce do škol bez ovlivňování složení a původu potravin• ŠJ jako samostatný subjekt

F. PLÁN PRO LÉTA 2020 – 2030

1. PODMÍNKY

- prostory pro výuku venku
 - školní zahrada
 - upravit stávající a rozšířit nabídku přírodních prvků tak, aby byla zahrada využitelná pro výuku, trávení volného času a zároveň přátelská pro živočichy
 - obnovit projekt Živá zahrada
 - umožnit žákům podílet na spolurozhodování o vzhledu a využití zahrady
 - jednat se zřizovatelem a rozšířit prostory školní zahrady (zmenšené o stavbu ŠJ) o prostor se vzrostlými jehličnany (oplocený, ale průchodný)
 - venkovní učebna
 - podat žádost o financování a realizaci stavby venkovní učebny
- kontakt s živými zvířaty
 - zajistit prostory pro chov živých zvířat
 - zajistit systém péče o ně
- trávení přestávek venku
 - vytvořit systém, díky kterému budou moci žáci trávit velké přestávky a polední pauzy na školní zahradě
- pomůcky, knihovna, elektronické zdroje informací
 - každoročně vyhradit finanční prostředky na nákup aktuální ekologické literatury
 - každoročně vyhradit finanční prostředky na nákup pomůcek pro badatelsky orientované vyučování ve třídách i venku, zejména pro 1. stupeň
 - vytvořit databázi knih a dalších pomůcek pro snazší orientaci učitelů v nabídce
 - zajistit žákům přístup k elektronickým zdrojům informací v prostorách školy
- nákup výrobků a služeb přátelských k životnímu prostředí
 - ve spolupráci s kanceláří školy zajistit seznam výrobků (kancelářské potřeby, čistící prostředky, ...), které škola nakupuje ve velkém objemu, ověřit jejich ekologičnost a v případě potřeby zajistit nákup výrobků šetrných k životnímu prostředí
 - informovat o těchto nákupech učitele a žáky
- šetrné zacházení se zdroji
 - pokračovat v nastaveném třídění odpadů, ošetřit, že kvalitně třídí žáci na 1. i 2. stupni a také učitelé v kabinetech
 - zajistit funkčnost vermikompostéru a jeho využití při výuce
 - zajistit venkovní kompostéry a způsob likvidace bioodpadu
 - zajistit přístup žáků ke sledování a měření spotřeby vody a energie
- upřednostňování ekologicky šetrných potravin od místních producentů
 - jednat se školní jídelnou o kvalitě a původu potravin
 - jednat s dodavateli projektů Ovoce do školy a Mléko do škol o skladbě dodávaného sortimentu
- podpora EV na škole
 - seznámit pedagogický sbor s dlouhodobou koncepcí EVVO a každoročním plánem
 - vybrat učitele – koordinátora EVVO a umožnit mu kvalifikační studium
 - systematicky podporovat vzdělávání pedagogických pracovníků v EVVO (badatelsky orientovaná výuka, využívání dlouhodobých environmentálních programů, učení venku, místně zakotvené učení, hodnocení v BOV, ...)
 - vytvořit tým učitelů na 2. stupni, kteří budou spolupracovat na vytvoření PT EV podle DOV a dále podporovat ostatní učitele v plánování a zařazování EV do výuky
- podpora zájmu žáků
 - prezentovat a podporovat program Ekoškola napříč pedagogickým sborem, aby žáci cítili jeho význam a užitek pro školu i pro sebe
 - podporovat zástupce Ekotýmu třídními učiteli, umožňovat jim prezentaci práce

- nabídnout žákům EV zaměřený kroužek
- spolupráce s rodiči žáků
 - vytvářet příležitosti pro spolupráci s rodiči žáků (besedy s odborníky z řad rodičů, brigády na školní zahradě, ...)
- spolupráce s dalšími subjekty zabývajícími se EV
 - pokračovat v jednodenních akcích Ornity
 - obnovit spolupráci s CEV Zvoneček
 - zahájit spolupráci s dalšími organizacemi v oblasti EV (vysoké školy, sdružení Tereza,...)
- financování EVVO
 - každoročně počítat v rozpočtu školy s finanční částkou nejen na doplňování a obnovu pomůcek, knihovny, ... ale také na uhrazení poplatků pro zapojení do dlouhodobých programů (Ekoškola, Les ve škole, ...) a na podporu dlouhodobých projektů podle výběru žáků
 - získávat další finanční prostředky z dotací, grantů, ...

2. PRAXE

- výjezdy do přírodního prostředí
 - pokračovat ve výjezdech na školy v přírodě
 - nastavit a do ŠVP zapracovat systém pravidelných výjezdů 2. stupně, vytvořit základní metodiku těchto exkurzí
- pravidelná výuka v terénu nebo na školní zahradě
 - umožnit žákům vyjadřovat se a spolupodílet se na tvorbě koncepce zahrady
 - vytvořit nabídku témat a aktivit, které je vhodné realizovat venku
 - sestavit metodiku, příručku, ... pro učitele
 - domluvit a vytvořit plán využívání venkovních prostor (plánovaná učebna, zahrada)
- výuka ekologických zákonitostí
 - realizovat aktivity podle ŠVP (PT EV podle DOV)
 - vybrané ekologické zákonitosti učit venku
- badatelsky orientovaná výuka
 - zařazovat pravidelně do hodin badatelsky orientovanou výuku v čisté podobě, umožnit žákům podílet se na rozhodování
 - badatelsky orientovanou výuku hodnotit formativně
- spolupráce s vědeckou komunitou
 - nastartovat dlouhodobou spolupráci např. s některou vysokou školou, výzkumným ústavem, ČSOP, ornitologickou společností, ...)
 - zapojit se do dlouhodobých projektů tzv. občanské vědy (monitoring výskytu ohrožených živočichů, měření světelného znečištění, ...)
- zaměření výuky na místní problémy a konflikty
 - umožnit žákům rozhodovat o výběru školního nebo místního problému a provést je procesem vedoucím k jeho řešení (založení kompostéru, instalace světel na fotobuňku, využití obecních pozemků, čistota potoka, ochrana ohrožených druhů, informační kampaň, ...)
- praktická pomoc prostředí
 - pokračovat v započaté spolupráci s pracovní skupinou „dětská hřiště“), úklid okolí školy častěji působí zejména u starších žáků negativně
 - každoročně umožnit žákům 2. stupně vymyslet a rozhodnout o konkrétní pomoci prostředí, využívat nabídek akcí EV zaměřených organizací
- výuka globálních environmentálních témat
 - výuku soustředit do 9. ročníku do globální výchovy, z mladších (zejména prvostupňových) žáků nezabíhat do podrobností, poskytovat základní vysvětlení problémů, nestrašit

- promyslet možnost obnovení dlouhodobého projektu Adopce na dálku
- realizovat dlouhodobý projekt, který si žáci (2. stupeň) dobrovolně vyberou, naplánují a realizují (finanční sbírka, prodej šetrných výrobků, ...)
- v 9. ročníku v rámci globální výchovy realizovat průzkumy globálních problémů vycházející ze zájmu žáků bez manipulace učitelem (samostatnost žáků při výběru tématu, plánování strategií řešení, ...)
- spolurozhodování o ekologizaci školy
 - promyslet omezení sběrových akcí (v současné době dostupných kontejnerů na tříděný odpad sporný přínos)
 - zapojit žáky do spolurozhodování o ekologickém provozu školy
- regionální zdroje informací
 - využívat naučných stezek v okolí (Zvolská homole, Medník, Svatojánské proudy), obecní kroniky, obecní časopis,
 - realizovat dlouhodobé projekty zaměřené na zkoumání obce zakončené výstupem a prezentací
- podpora realizace EVVO na škole
 - každoročně zpracovat celoroční plán EVVO vycházející z dlouhodobé koncepce
 - systematicky vyhodnocovat účinnost EVVO
 - omezit jednorázové akce (např. jednodenní projektové dny), zaměřit se na dlouhodobé projekty vycházející ze zájmu žáků
 - pravidelně informovat učitele 1. a 2. stupně o práci v programu Ekoškola
 - podporovat práci žáků a učitelů vycházející z programu Ekoškola

Zpracovala: K. Vrtišková, koordinátorka EVVO